

„Valóság és legenda a vallásos nevelésben.“

Balázs Ferencnek fenti címen mult számunkban megjelent cikkére beérkezett hozzászólásokat a beérkezés sorrendjében közöljük.

I.

A Keresztény Magvetőben ilyen cím alatt megjelent cikk olvasása alkalmával önkéntelen eszembe jut a költő szava: „Gyermekkirályt s oly hadvezért, ki erején felül mer, ad az Isten haragjában a nemzetnek, akit megver.“ Elolvasom újból a Kéve-kötésben főpásztorunk bölcs intelmét az ifjusághoz s kérdem, mi lesz, ha a háborgó lelkek soha meg nem nyugosznak? Ne feledjük: aki siet elkésik.

Előttünk áll a gyors haladásnak szomorú következménye, korunk siralmas állapota. Merem állítani, hogy ennek oka az, hogy korunk embere nem tartotta be a természet törvényét, a fokonténi haladást, hanem merész ugrással, egyszerre akart naggyá lenni. Ha a felfedezéseket, találmányokat, az emberi elme csodálatos alkotásait, (a különböző gépeket) a gyakorlati életben bölcsen alkalmazza, nem egyszerre építi le az emberi munkaerőt, boldogságot jelentett volna számára, de mivel a következményekkel nem számolt, boldogságát tette tönkre.

Félek nagyon, ha az az ujitó, semmivel meg nem elégedő s fennálló törvényeinket nem tisztelő áramlat tovább halad, s nem lesz egy erős kéz, mely azt feltartóztassa, egyházunk életében ennek is szomorú következményei lesznek.

Balázs Ferenc lelkészársam cikkét nem boncolom, csak azt kérdem: mi lesz, ha minden lelkész egyéni meggyőződése szerint negligálja egyházi törvényeinket és a Főhatóságunk által jóváhagyott tankönyveket eldobja?

Mindennek van határa és útja. Ha nem tartja megfelelőknek tankönyveinket, irjon másokat s ha jobbak lesznek a meglevők-

nél, úgy Főhatóságunk, valamint vallásközönségünk örömmel fogja üdvözölni azokat.

Ne feledjük, törvénytisztelet nélkül nincs haladás, megelégedés, mert rend a lelke mindennek.

Harangláb.

Buzogány Kálmán.

II.

Az idézett cikkben fölvetett kérdést hitéleti és pedagógiai szempontból magam is fontosnak és tisztázandó problémának tartom.

Azért helyeslem úgy annak fölvetését, mint a hozzászólások lehetővé tételét.

Sőt azt is merném mondani, hogy a cikk intencióit illetően is bizonyos fokig egyetértek annak írójával.

Elfogadom, hogy „a mesét úgy kell adni, mint mesét.” A kérdés sarkpontjának azonban a metodust tartom, vagyis azt, hogy hogyan és mikor kell úgy adni, mint mesét.

Ha valahová általában — pedagógiai kérdések és eljárások tekintetében különösen is — találnak, úgy ide első helyen találunk az „est modus in rebus” és a „forma dat esse rei”-ben kifejezésre jutó megállapítások.

És éppen a methodus tekintetében áll fenn köztünk egyfelől a különbség.

Mert van lényegbevágóbb oldala is a különbségnek, bárha az csak árnyalatinak látszik is.

S ez — körülbelől — abban csúcsonyul ki, hogy én a mesét nem csupán nevelő, de tanító eszköznek tartom a pedagógiában.

B. F. szerint „a mesét nem szabad a gyermektől elrabolni,” mert „a gyermek legdrágább kincse a mese.” És mégis mintha az alkalmatlan lenne neki, azt kimagyarázni, disztinkváló kiemelésel elkülöníteni igyekszik.

Ezt meg lehet és meg is kell tenni — nézetem szerint — a tanításnak és a nevelésnek bizonyos fokán.

De azon a fokán, amelyre B. F. a szemléltető példákat adja, ez a disztinkció nem szükséges.

Sőt merem mondani, hogy bizonyos mértékig káros is, — úgy a gyermeki lélek, mint a hitélet — illetőleg a biblia hitele szempontjából.